

CRÒNICA D'UNA JORNADA DE TREBALL: CAP A UN MODEL CATALÀ DE RENDA UNIVERSAL

Seu Nacional, 27 de setembre de 2013

Renda Bàsica Universal o Renda Garantida de Ciutadania? Si a alguna conclusió vam arribar a la jornada sobre rendes socials va ser que, independentment dels avantatges i inconvenients de cada model, el que cal és redistribuir la riquesa de la forma més justa i efectiva possible. Amb aquesta premissa, la República Catalana haurà de construir el seu propi model de renda que faci real un sistema progressiu de redistribució de la riquesa i senti les bases d'un estat català de benestar socialment just.

Mentrestant la situació és urgentíssima. Ara mateix, 1 de cada 5 catalans no té el mínim necessari per viure dignament i la pobresa esdevé cada cop més extensa, intensa i crònica. En el cas dels menors la situació encara és més greu, 1 de cada 4 infants catalans és pobre. Davant d'això cal enfortir les polítiques contra la pobresa en que és fonamental garantir el dret al treball, l'accés a l'habitatge i uns ingressos mínims per cada família. Tal com diu la Taula del Tercer Sector, la pobresa és evitable, s'ha de combatre les desigualtats amb justícia social.

De la situació de pobresa i d'exclusió social, el Ramon Noró de la Fundació Arrels i el Xavier Orteu, director d'Insercoop, en van fer una exposició clarivident. La Fundació Arrels es dedica al suport de les persones sense llar. Segons el darrer informe del Consell Econòmic i Social, 30 milions de ciutadans europeus pateixen d'un mal allotjament a la UE. I això és conseqüència de les no polítiques em que no s'aborden uns preus inassequibles per a l'accés a l'habitatge, la falta de redistribució de la riquesa o unes lleis restrictives d'estrangeria que aboquen molta gent al carrer. Tal com vaticina en Ramon Noró, en l'actual context de crisi, si no es posen solucions dintre d'un temps tindrem més persones en exclusió i sense llar. Mentrestant cal engegar un pla de lluita contra la indigència en que en cada euro invertit ens estalviarem 2'20 euros en reallojaments i serveis socials. L'ajuda a les persones sense llar ha de ser econòmica perquè pugui decidir, sinó estem en el perill de crear gent inhàbil. Al cap i a la fi, a Catalunya no hi ha problema d'habitatge, sinó problemes d'accés a l'habitatge. En Xavier Orteu va reblar el clau, el problema més greu que tenim és de fons, al sistema no li interessa la gent que no tingui ingressos. És del tot impossible intentar ajudar les persones a reinserir-se al mercat laboral quan la realitat és que no hi ha feina i es destrueixen llocs de treball, per tant estem abocant la gent a la frustració. En les condicions actuals, el sistema seguirà apretant les persones febles, davant d'això cal trobar fórmules perquè les persones se sentin útils i crear espais per parlar d'allò que a un li passa, en definitiva un canvi en el marc de relacions i implicar la persona en el seu propi procés. Però un cop més la solució és atacar la precarietat econòmica perquè en definitiva, la pobresa no és un estat, és un procés, es creen condicions que creen pobresa.

Rafael Arderiu, subdirector general de prestacions socials de l'ICASS, va exposar de manera acurada el mapa actual de les rendes socials. De les prestacions socials, les més quantioses són les de competència de l'Estat, les pensions no contributives de la Seguretat Social de caràcter universal, les de jubilació. D'entre les prestacions delegades per l'Estat, destaca la d'invalidesa, dret subjectiu de la persona, en que has de justificar ingressos inferiors als 5.108 euros anuals. De les prestacions pròpies de la Generalitat ens va quedar clar el que tots ja sabíem, que els recursos destinats resulten insuficients i han acabat esdevenint de caràcter paliatiu, el que en argot popular se'n diu "tapar forats". Les prestacions socials s'atorguen segons uns requisits i estan sotmeses a avaluació. Les persones que perceben pensions no contributives poden sol·licitar complements de lloguer (condició de no ser propietari ni arrendatari amb relació de parentiu amb una quantia màxima de 465 euros) i per despeses de la llar (persones que han perdut la persona amb qui

compartien les despeses de llar amb uns ingressos inferiors a 9.000 euros/any amb una quantia 540 euros). D'altra banda, la Renda Mínima d'Inserció, per a persones amb dificultats d'inserció social i laboral i que es comprometen a un itinerari d'inserció laboral (màxim de 420 euros mensuals). Paradoxalment, malgrat l'augment de la pobresa a causa de la crisi, el pressupost de la Generalitat a la RMI ha anat disminuint fins als 130 M. En total, de totes les prestacions socials atorgades per la Generalitat se'n beneficien unes 80.000 persones: PNC (55.638 persones, 270 M), Complementos PNC (41.190, 52M), Despeses Llar (25.823, 12M) i RMI (22.666, 130M). D'entre altres prestacions hi figura la de la Dependència, però per la seva complexitat i evident manca de recursos ho vam haver de deixar per més endavant. Només dir a tall d'exemple que el 2012 l'Estat només va transferir 180M dels 1.200M que hi va destinar la Generalitat.

Davant de la situació de desigualtat social creixent, el model de Renda Bàsica Universal esdevé sobre el paper un bon sistema de redistribució de la riquesa al que aspirem com a republicans, però que no està exempt de dificultats i que cal estudiar amb precisió. En Daniel Raventós i el Jordi Arcarons ens ho van explicar prou bé. La Renda Bàsica és una assignació monetària que reben totes les persones que viuen en un lloc determinat, és universal, incondicional i cal considerar-la com una política econòmica, més política que no pas econòmica, que ha de beneficiar a tothom al mateix temps. Inclús els rics també la cobren, però òbviament contribuint més al sistema. La RB està pensada per garantir una quantitat econòmica mínima per cobrir despeses bàsiques i que substitueixi qualsevol prestació pública amb la possibilitat de ser complementada en cas que la quantia sigui inferior, per exemple en cas de jubilació. Així la proposta representa un ingrés a totes les persones majors de 18 anys de 7.968 €/any o 664 €/mes (Indicador de suficiència) que es finançaria a través d'un tipus únic del 49'47% de la renda de persones físiques i al que caldria afegir-ne una altra quantitat via altres ingressos. Cal tenir també en compte que substituiria l'import destinat a les actuals prestacions no contributives. A Catalunya, la seva implementació representaria una despesa de 22.000 MEUR. La RB comportaria de facto una clara transferència de riquesa, actualment l'efecte redistributiu de les rendes únicament aconsegueix rebaixar un 4% l'índex de desigualtat. Per implantar-la, primer cal vèncer les seves objeccions, com el tòpic de que la gent no treballaria, i destacar-ne les seves virtuts, per exemple en la lluita contra el frau fiscal. La futura República Catalana, si volem que sigui justa, ha de plantejar-se un model que tendeixi a la RB, però sense perdre de vista que hauríem d'aspirar que aquest sigui el model social europeu i, perquè no dir-ho, de tot el món.

Mentrestant, la que s'ha presentat al Parlament de Catalunya via iniciativa legislativa popular és la Renda Garantida de Ciutadania. En Sixte Garganté, membre de la comissió promotora de la ILP, ens en va fer cinc cèntims. La RGC és un dret reconegut en l'article 24.3 de l'EAC però que encara no s'ha desenvolupat legalment. La RGC és una prestació condicionada de dret subjectiu per a persones amb ingressos inferiors als 664 euros/mes, majors de 18 anys sense límit d'edat, que visquin legalment a Catalunya, amb un empadronament de 12 mesos i que es comprometen a signar un contracte d'inserció socio-laboral. La RGC proposa un ingrés màxim de 664 euros per 12 mensualitats. Les persones que ja rebin una prestació inferior a 664 rebrien un ingrés fins a completar la diferència. En cas que es rebutgés una oferta adequada de feina es perdria la renda. En aquests moments, hi ha 650.000 persones a Catalunya que viuen per sota el llindar de la pobresa, el que la implantació de la RGC representaria una despesa de 2.200 MEUR, tenint en compte que substituiria les actuals prestacions de la Generalitat, a excepció de la Dependència. La seva principal virtut, a banda de garantir una vida digna, seria la reactivació del consum que generaria degut a que serien diners destinats a cobrir necessitats bàsiques. I el seu principal escull és com garantir la reinserció socio-laboral, tenint en compte que el problema real no és de reinserció sinó que senzillament no hi ha feina per tothom.

**ESQUERRA
REPUBLICANA**

Una societat justa és la que procura a tothom les mateixes oportunitats, ajudant els que es queden enrera. La que lluita al costat dels més febles per plantar cara als més forts. La que combat els grans interessos econòmics que van en detriment de l'interès públic. La que considera injust que uns pocs tinguin tant i la majoria tant poc. La que es solidaritza amb aquells que ho passen malament. Hem de ser capaços de construir la futura República Catalana sapiguent que la única forma per reduir les desigualtats és redistribuir la riquesa, la única manera per garantir una vida digne a tothom.

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.org